

ณ. ๒๒ ๕๐

๒๒/๗/๕๕

สารกรมศิลป์ฯ

FINE ARTS DEPARTMENT NEWSLETTER ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ISS 0857-5724X

พระที่นั่งกาญจนาภิเษก มณฑปวงศารว และอาคารประกอบ
 สำหรับประกอบพระราชพิธีบวงสรวงบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า และเสด็จออกมหาสมาคม
 ในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

พระที่นั่งกาญจนาภิเษก

มณฑปวงศารว

ศาลาข้าราชการ

สารกรมศิลปากร

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๙

สารบัญ

	หน้า
สืบทิต...	๒
งานกรมศิลป์... พลับพลากาญจนาภิเษก และอาคารประกอบพระราชพิธีกาญจนาภิเษก	๘
ศิลปากรเปิดหน้าประวัติศาสตร์ใหม่ สร้างงานเพลงเฉลิมพระเกียรติยิ่งใหญ่	๑๒
บทความพิเศษ... ได้รับพระบรม...	๑๔
แนะนำผู้บริหาร...	๑๗
ความรู้... ชุ่มเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๒๐
โล่ชิงช้า	๒๓

สารกรมศิลปากร

เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมทั่วไปของกรมศิลปากร

ที่ปรึกษา

นายสมคิด โชติกาณิชย์
นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์
นายจิตติ บุรกรรมโกวิท
นายกนก บุญโพธิ์แก้ว
นางประกอบ ลาภเกษร
นายวีระ โรจน์พจนรัตน์

นางสาวกรสวรรค์ มณีवास
นางสาวสุรางรัตน์ บุษบรรณ
นางสาววันเพ็ญ พรเลิศวดี
นางสาวธิดา วิริยะรัตน์
นายลักษมณ์ กาญจนนินทุ
นางสาวจุฬาทิพย์ หงษ์ทอง
นางสาวอารยา ตรีรัตน์ประยูร

นางสาวไล ตะเพียนทอง
นายอนันต์ พุ่มแจ่ม

จัดทำโดย

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการกรม
ศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๒๔๒๐๕๐, ๒๒๒๐๙๓๔
โทรสาร ๒๒๒๐๙๓๔

บรรณาธิการ อำนวยการ

นายจุมพล สอนเสริม

ฝ่ายภาพและศิลปกรรม

นายสิงห์คม บริสุทธิ์
นางสาววราณี แจ่มนาม
นายนิรุช พลรบ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวอารีพร อำนวยกิจเจริญ

ฝ่ายจัดการ

นางเพียงใจ นุตะศรีนทร์
นางสุรีย์ หยาดผกา
นายทวีศักดิ์ ห้ามไธสง
นางสภารณณ์ ฤทธิรงค์
นางสาวน้ำฝน จินชวน

กองบรรณาธิการ

นางสาวศรีภัทรา หอมชื่น
นางสาวนวรรณ์ พรหมย้อย
นายสมชาย นิเวศวิวัฒน์

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
๔๖๙ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๘๐๓๕๔๒, ๒๘๑๐๕๔๑,
๒๘๑๓๑๘๐, ๒๘๒๒๑๑๔
แฟกซ์ ๒๘๑๓๑๘๑

ศิลปากร

งานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

พระราชพิธีบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์และเสด็จออกมหาสมาคมพระราชพิธีกาญจนภิเษก

ศูนย์ประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี กรมประชาสัมพันธ์ แจ้งว่า นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ได้พิจารณาพระราชพิธีบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์และเสด็จออกมหาสมาคมพระราชพิธีกาญจนภิเษก กำหนดวันอาทิตย์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ พลับพลาท้องสนามหลวง โดยมีแนวทางการจัดพระราชพิธีดังนี้

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง โดยมีทหารม้ารักษาพระองค์หน้าและตามเสด็จพระราชดำเนินตรงไปตามถนนหน้าพระธาตุ ทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทัพที่ตั้งแถวรับส่งเสด็จ ถวายความเคารพ บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ๘ ดำรงหลวง นำเสด็จ นายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธ พร้อมด้วยนายทหารราชองครักษ์แซงและตามเสด็จ ข้างละ ๘ นาย เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พลับพลาพิธี ๘ ดำรงหลวงยืนเฝ้าฯ รักษาการณ์หน้าพระที่นั่ง

นายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธ ไปยืนเฝ้าฯ ถวายพระเกียรติที่หน้าพระที่นั่ง มีนายทหารราชองครักษ์ยืนเฝ้าฯ ตามหน้าที่

๒. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถวายพัดที่ระลึกพระราชพิธีกาญจนภิเษกแด่สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ ๑๐ รูป แล้วทรงศีล สมเด็จพระสังฆราช ถวายศีล

๓. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังมณฑลพิธีบวงสรวง ทรงแปรพระพักตร์สู่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงจุดธูปเทียน เครื่องราชสักการะบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์ ขณะนั้นชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย มโหระทึก สังข์ แตร ดุริยางค์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ มุขหน้าพลับพลา โปรดเกล้าฯ ให้พระครูพราหมณ์อ่านประกาศบวงสรวง ในขณะที่ผู้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททุกหมู่เหล่าประนมมือแสดงการคารวะ อ่านประกาศจบ ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย มโหระทึก สังข์ แตร ดุริยางค์ จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายบำจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์แล้วทรงหลังทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาและถวายพระพรชัยมงคลคาถาพิเศษ ถวายอดิเรก กลับไปรับพระราชทานฉัตรที่หอสมุด วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

๔. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออก ณ พระที่นั่งชุมสาย ทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทูลถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ยิงปืนใหญ่เฉลิมพระเกียรติฝ่ายละ ๒๑ นัด พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรเจริญชัยมงคลคาถา วัดทั่วราชอาณาจักรย่ำระฆังพร้อมกันศาสนาอื่น

๕. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลแทนพระบรมวงศานุวงศ์ แล้วทูลเกล้าฯ ถวายรูปเทียนแพ

๖. นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลแทนคณะรัฐมนตรี ข้าราชการ ทหาร

พลเรือน และราษฎรทุกหมู่เหล่า แล้วทูลเกล้าฯ ถวายรูปเทียนแพ

๗. ประธานรัฐสภากราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลแทนข้าราชการฝ่ายรัฐสภา แล้วทูลเกล้าฯ ถวายรูปเทียนแพ

๘. ประธานศาลฎีกากราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลแทนข้าราชการฝ่ายตุลาการ แล้วทูลเกล้าฯ ถวายรูปเทียนแพ

๙. ทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทูลถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

๑๐. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริสดอ บ จบแล้ววงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปทรงกราบพระพุทธรูป แล้วเสด็จพระราชดำเนินลงจากพลับพลา ณ ทลพระราชมณเฑียร พิธี ชาวพนักงานประโคมมโหระทึก สังข์ แตร ๘ ตำรวจหลวงนำเสด็จฯ นายทหารราชองครักษ์เชิญธงชัยพระครุฑพ่าห์ ธงชัยราชกระบี่ยุทธ พร้อมด้วยนายทหารราชองครักษ์แซงตามเสด็จฯ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับ ทหารม้ารักษาพระองค์ยืนถวายความเคารพ ทหารกองเกียรติยศที่ตั้งแถวรับส่งเสด็จฯ ถวายความเคารพ บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

การแต่งกาย เครื่องแบบเต็มยศ สายสะพายนพรัตนราชวราภรณ์

พระราชพิธีบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์และเสด็จออกมหาสมาคมพระราชพิธีกาญจนาภิเษก มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย สำนักพระราชวัง โดยประสานงานกับกรมศิลปากร กรมการศาสนา สำนักนายกรัฐมนตรี กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การแสดงบทรสพสมโภช เนื้อใน
वानพระราชพิธีกาญจนากิเชก

กรมศิลปากร ได้กำหนดการแสดงมหรสพ
เนื่องในงานพระราชพิธีกาญจนากิเชกไว้เป็นที่
เรียบร้อยแล้ว สำหรับการแสดงมหรสพสมโภชใน
วันพระราชพิธีกาญจนากิเชก (๙ มิถุนายน ๒๕๓๙)
มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การแสดงจะเริ่มต้นด้วยการรำถวายพระพร
พระราชพิธีกาญจนากิเชก ใช้ผู้แสดงแต่งกาย
พระ นาง (เทพบุตร นางฟ้า) จำนวน ๕๐ คน ถือ
กิ่งไม้เงิน ทอง หลังจากนั้นจะเป็นการแสดงโขน
เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน “สมโภชพระราม” ดำเนิน
เรื่อง เมื่อเสร็จสงครามปราบปรามยักษ์ พระพรต
พระศัตรุฆ्न อัญเชิญพระราม นางสีดา และพระ
ลักษมณ์ เสด็จนิวัตกรุงโยธยาโดยกระบวนพยุห-
ยาตรา (ประกอบด้วยพลลิงพลยักษ์ทั้งหลายประ-
มาณ ๑๒๐ คน) จากนั้นเป็นการแสดงซึ่งสมมุติ
ว่าประชาชนชาวโยธยาจัดงานสมโภช โดยมีการ
แสดงแบบโบราณต่างๆ ได้แก่ ละคร (ละครใน),
ระเบง, โมงครุ่ม, กุลาตีไม้, ฟ้อน (ศิลปจาก

ภาคเหนือ) ชัด (ศิลปจากภาคใต้), เซิ้ง (ศิลปจาก
ภาคอีสาน), จ๊ว, มอญรำ, หัวล้านชนกัน

สำหรับช่วงสุดท้ายจะเป็นการแสดงโขน
ตอน “ขุนบำเหน็จ” ดำเนินเรื่องเมื่อพระราม
พระราชทานบำเหน็จแก่บรรดาลิงต่างๆ ที่โดย
เสด็จในพระราชสงครามอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะ
หนุมาน ซึ่งเคยออกพระโอษฐ์รับเป็นสัญญาไว้
เมื่อตอนเข้าไปลองกลองดวงใจศกัณท์ว่า หากทำ
สำเร็จจะพระราชทานบำเหน็จให้ครองกรุงโยธยา
ครึ่งหนึ่ง จึงแต่งตั้งให้หนุมานเป็นอุปราชครอง
กรุงโยธยา แต่ครั้งหนุมานขึ้นนั่งบัลลังก์ว่าราช-
การ ก็กลับบังเกิดอาการปวดเศียรเวียนเกล้า จน
ต้องถวายพระราชอำนาจคืน ในความหมายอันเป็น
คติไทยว่า พระบรมกฤษฎาภินิหารและพระมหา
บารมีนั้น ใครจะเทียบเท่าหรือบดบังมิได้ จากนั้น
พระรามก็ทรงสร้างเมืองใหม่ให้หนุมานครอง คือ
เมืองนพบุรี หรือลพบุรีนั่นเอง

กำหนดการแสดง ณ เวทีท้องสนามหลวง
ด้านทิศใต้ ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ เวลา
๑๘.๐๐ น. ถึง วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๙ เวลา
๐๖.๐๐ น.

**กรมศิลปากรดำเนินการเขียนแบบซุ้ม
เฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษกแล้ว
เสร็จพร้อมดำเนินการจัดสร้าง
ประมาณต้นเดือนพฤษภาคม**

สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้ดำเนินการเขียนแบบซุ้มเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษกแล้วเสร็จพร้อมจัดสร้างประมาณต้นเดือนพฤษภาคม ทั้งนี้เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

ลักษณะของซุ้มเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะประกอบด้วยซุ้ม ๗ ซุ้ม แต่ละซุ้มจะแสดงสิ่งที่เป็นมงคลแต่ละอย่างที่กษัตริย์จะพึงได้ครอบครอง รวม ๗ ประการ เรียงตามลำดับการได้มาดังนี้ จักรวรรณะ (จักรแก้ว) หัตถิ-
วรรณะ (ขี้ผึ้งแก้ว) อัฐวรรณะ (ม้าแก้ว) มณีวรรณะ (มณีแก้ว) อิตถิวรรณะ (นางแก้ว) คหปติวรรณะ (ขุนคลังแก้ว) ปริณายกวรรณะ (ขุนพลแก้ว) ซึ่งลักษณะนี้เป็นไปตามคติความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากคติของพวกพราหมณ์ ซึ่งทางพุทธศาสนาได้รับคตินี้อีกทอดหนึ่ง

ซุ้มเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษกจะประกอบด้วยซุ้มทั้งหมด ๗ ซุ้ม ซึ่งออกแบบโดยกรมศิลปากร ๕ ซุ้ม ดังนี้

- ซุ้มนางแก้ว ออกแบบโดย นายธนฤทธิ์ ธนโกเศศ โดยจะติดตั้งบริเวณน้ำพุ เชิงสะพานมัฆวานรังสรรค์

- ซุ้มมณีแก้ว ออกแบบโดย นายนนทพล วิชาสินีกุล และนางสาวเสาวลักษณ์ พงษ์ธา ติดตั้งบริเวณสะพานมัฆวานรังสรรค์ ฝั่งทิศใต้

- ซุ้มคหบดีแก้ว ออกแบบโดย นายวโรภาส วงศ์จตุรภัทร ติดตั้งบริเวณสี่แยกถนนราชดำเนินนอกติดกับถนนพิษณุโลก

- ซุ้มช้างแก้ว ออกแบบโดย นายนนทพล วิชาสินีกุล ติดตั้งที่ถนนราชดำเนินกลาง บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ

- ซุ้มขุนพลแก้ว ออกแบบโดย นายพรธรรม ธรรมวิมล ติดตั้งบริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า

ส่วนซุ้มม้าแก้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดทำแบบก่อสร้าง โดยจะติดตั้งบริเวณการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถนนราชดำเนินนอก

และซุ้มจักรแก้ว บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด โดยคุณปริญญา สุขชิต เป็นผู้จัดทำ ติดตั้งบริเวณถนนราชดำเนินกลาง บริเวณหน้าโรงแรมรอยัล

ส่วนการดำเนินการก่อสร้างทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และศิลปกรรมนั้น กรมศิลปากรได้รับผิดชอบดูแล ๓ ซุ้ม คือ ซุ้มนางแก้ว, ซุ้มมณีแก้ว และซุ้มคหบดีแก้ว ส่วนซุ้มที่เหลือคือ ซุ้มจักรแก้ว, ซุ้มขุนพลแก้ว และซุ้มช้างแก้ว บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด จะได้นำแบบของกรมศิลปากรไปดำเนินการปรับปรุงและจัดทำแบบก่อสร้าง และซุ้มม้าแก้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งการจัดสร้างซุ้มเฉลิมพระเกียรตินี้ นับเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

การจัดทำซุ้มแต่ละซุ้ม มีลักษณะลวดลายที่ต้องการความละเอียดในการก่อสร้าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ช่างจำนวนมากที่ต้องเคยผ่านงานทางด้านนี้มาก่อน โดยทางกรมศิลปากรได้มอบให้สถาบันศิลปกรรมเป็นผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง และจะได้รับดำเนินการให้เสร็จทันตามกำหนด

กรมศิลปากรเร่งปรับปรุงและพัฒนา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยุธยา

กรมศิลปากร ประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยุธยา เป็นการเร่งด่วน เพื่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยว จะมีการจัดการแสดงโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวในงานต่างๆ

อธิบดีกรมศิลปากร (นายสมคิด โชติคุณวิชัย) กล่าวว่า การปรับปรุงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยุธยา นี้จะเร่งดำเนินการให้เร็วที่สุด เพื่อเป็นการปฏิรูปให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายต่อชุมชน และท้องถิ่น โดยในช่วงแรกที่จะทำ คือ การสร้างอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น จัดแสดงทางด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ จัดฉายภาพยนตร์ สไลด์มัลติวิชั่น จะเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอย่างดี จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ภายในเดือนมิถุนายน มีกำหนดแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๓๙ และจะเริ่มจัดกิจกรรมประมาณเดือนมกราคม ๒๕๔๐

นายเอนก สีหามาตย์ ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ที่ ๑๒ สงขลา กล่าวถึงการดำเนินงานว่าขณะนี้ ได้มีการร่างโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต่อไปก็จะประกวดราคาก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ เพื่อจะได้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว และนำเสนอนิทรรศการชั่วคราวในเทศกาลต่างๆ แทนที่จะได้เห็นแต่การแสดงวัตถุ ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักพิพิธภัณฑ์ในอีกมุมหนึ่ง คาดว่าจะเปิดการแสดงได้ในราวต้นปี ๒๕๔๐ ในส่วนของ

การจัดแสดงจะได้ทำการจัดลำดับเรื่องราวใหม่ เริ่มจากการสื่อเรื่องราวของวัฒนธรรมไทยทั่วทุกภาค เพื่อนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีโอกาสไปเที่ยวชมภาคอื่นๆ ก็จะได้ทราบเรื่องราวของประเทศไทยเป็นอย่างดี และจะมีการนำเข้าสู่เรื่องราวประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ที่เข้ามาสู่ดินแดนแถบนี้ จะเป็นการขยายเรื่องเป็นส่วน เป็นห้องจัดแสดงต่อไป และจะได้นำระบบแสงเสียงมาใช้ในการนำเสนอซึ่งจะทำให้การจัดแสดงไม่ตายและน่าสนใจมากขึ้น ปี ๒๕๔๐ ก็จะเป็นการปรับโฉมใหม่ของพิพิธภัณฑ์สถาน อยุธยา โดยจะใช้งบประมาณในระยะแรก ๑๕.๕ ล้านบาท งบประมาณเต็มโครงการประมาณ ๔๓ ล้านบาท

ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ก็ได้มีการประสานกับจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อการประชาสัมพันธ์ และนำเสนอโครงการกิจกรรมล่วงหน้าเพื่อจัดตารางท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อไป

นายชาญ วงศ์สถิตย์นันท์ นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต กล่าวว่า ถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปลี่ยนจุดขายสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาจากชมจังหวัดภูเก็ต โดยนำเอาประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม มาเสนอให้ความรู้และทำให้เกิดวงจรการท่องเที่ยวใหม่ขึ้น แทนที่จะเห็นแต่ทัศนียภาพของเมือง ในส่วนของภาคเอกชนก็ยินดีที่จะร่วมมือกับกรมศิลปากรเพื่อการปรับปรุง พัฒนาศิลปวัฒนธรรมและจะได้จัดการสัมมนา เพื่อระดมความคิดและกระตุ้นความสนใจในท้องถิ่นเพื่อความร่วมมืออันดีต่อไป การปรับปรุงการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยุธยา นี้ นอกจากจะเป็นการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวแล้วยังเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักเมืองไทยดีขึ้นในด้านของศิลปวัฒนธรรม อารยธรรม ความเป็นมาและวิถีชีวิต ไม่ใช่แต่เฉพาะส่วนความงามของสถาปัตยกรรมและธรรมชาติเท่านั้น

สภากิต

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง เป็น พิพิธภัณฑ์ที่เริ่มก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือของ จังหวัดภูเก็ต และกรมศิลปากร เมื่อคราวครบ ๒๐๐ ปี ศีกกลาง และเปิดเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ เนื่องจากในขณะนั้นมีระยะเวลาการ ดำเนินงานและงบประมาณที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ได้ครบถ้วนตาม โครงการที่ตั้งไว้ อาคารจัดแสดงที่สร้างขึ้นจึงมีเพียง ๒ หลัง และจัดแสดงเนื้อหาแต่เพียงสังเขป โดย ห้องโถงใหญ่ ซึ่งเป็นห้องจัดแสดงที่ ๑ จัดแสดง ข้อมูลประวัติศาสตร์ โบราณคดีของจังหวัดภูเก็ต และแถบชายฝั่งอันดามัน การทำเหมืองแร่ สวน ยางพารา ห้องจัดแสดงที่ ๒ จัดแสดงฉาก เหตุการณ์ศีกกลางวัฒนธรรมจีนและวิถีชีวิตชาวเล

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง เป็น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำจังหวัดภูเก็ต และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด ภูเก็ตแล้ว ก็ควรจะได้อะไรมาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ กลาง เพื่อจะได้รู้จักจังหวัดภูเก็ตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของศิลปวัฒนธรรมที่ควร เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและ ชาวต่างชาติ

แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาและในสภาวะ ปัจจุบัน นับว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม พิพิธภัณฑ์ กลาง น้อยมาก หากจะเทียบกับนัก ท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต จึงจำเป็นอย่าง ยิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์ ดำเนินการ ให้เต็มรูปแบบที่กำหนดไว้ ปรับปรุงการจัดแสดง โดยนำเทคนิคสมัยใหม่เข้ามาใช้มีการนำเสนอ เรื่องราว ภาพ และฉากจำลองเหตุการณ์ต่างๆ โดยวิธีการที่เข้าใจง่าย ตื่นเต้นเร้าใจ และสวยงาม ตามหลักพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ส่วนให้บริการ อื่นๆ เช่น ที่จำหน่ายหนังสือ อาหารเครื่องดื่ม และสินค้าที่ระลึกจากทั่วทุกภาคของประเทศ รวมทั้งการให้บริการข้อมูลความรู้ในลักษณะต่างๆ ซึ่ง หากปรับปรุงพัฒนา จนครบองค์ประกอบที่สำคัญ เหล่านี้แล้ว เชื่อว่า พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ และมีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต จำนวนนักท่อง เที่ยวที่เข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ก็จะเพิ่มมากขึ้น อันส่งผลต่อรายได้ของพิพิธภัณฑ์ และคนในชุมชน

พลับพลากาญจนาภิเษก และอาคารประกอบพระราชพิธีกาญจนาภิเษก

งานเพชฌัญญู

เนื่องในมหามงคลที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ของชาติไทย คือ วโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี รัฐบาลและประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้ร่วมกันถวายความจงรักภักดีอันสูงสุดเพื่อเทิดพระเกียรติอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนเผยแพร่พระบุญญาบารมี พระอัจฉริยภาพ และพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ด้วยการร่วมมือกัน จัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ซึ่งประกอบด้วยการจัดกิจกรรม พระราชพิธีต่างๆ และการเฉลิมฉลองตลอดปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เพื่อให้ปรากฏและจารึกเป็นเหตุการณ์ที่พิเศษและสำคัญยิ่ง

กรมศิลปากรในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา ทำนุบำรุง และสืบ

ทอดงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ ได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินงานหลายโครงการ เช่น

- จัดประกวดตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี
- ร่วมกับกองทัพเรือ จัดสร้างเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙ และซ่อมเรือต่างๆ ที่ใช้ในพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินโดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค
- ร่วมกับกรุงเทพมหานคร ออกแบบซุ้มเฉลิมพระเกียรติ
- ร่วมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดสร้างพระราชอาสน์ชุดใหญ่
- ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุ
- สร้างพลับพลาจตุรมุขยอดมงกุฎสำหรับ

เสด็จออกสมโภชสนนินบาต ณ บริเวณทำเนียบ
รัฐบาล

และที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การจัดสร้างพลับ-
พลาและอาคารต่างๆ สำหรับประกอบพระราช
พิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระมหา
กษัตริย์ไทยในอดีต และการเสด็จออกมหาสมาคม
ซึ่งกำหนดจัดขึ้นในวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช
๒๕๓๙ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

อาคารสิ่งก่อสร้างและส่วนประกอบทั้งหมด
ที่กำหนดไว้ ได้แก่ พลับพลากาญจนาภิเษก
พระมณฑปสำหรับประกอบพระราชพิธีบวงสรวง
ดวงพระวิญญาณสมเด็จพระมหากษัตริย์ไทยใน
อดีต ศาลาสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐบาล
ทูตานุทูต และข้าราชการเข้าเฝ้า จำนวน ๖ หลัง
และประรำ ๒๘ หลัง รวมทั้งการปรับบริเวณตกแต่ง
พื้นลาน และจัดไม้ดอกไม้ประดับ

กรมศิลปากรได้ระดมสถาปนิก วิศวกร
นายช่างสาขาต่างๆ ร่วมกันจัดทำแผนงานการออก
แบบ และการเตรียมการอย่างเป็นระบบและรัดกุม
ในการออกแบบ เรืออากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น
สถาปนิกผู้ออกแบบพระเมรุมาศในสมเด็จพระศรี-
นครินทราบรมราชชนนี ได้รับความไว้วางใจให้เป็น
ผู้ออกแบบอาคารต่างๆ เพื่อการพระราชพิธีนี้อีก
ครั้งหนึ่ง

การก่อสร้างได้เริ่มต้นที่พร้อมๆ กับการรื้อ
ถอนพระเมรุมาศ โดยได้ลำเลียงวัสดุจากโรงงาน
ที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้ามาประกอบ ณ ท้อง
สนามหลวง

สำหรับรายละเอียดของสถาปัตยกรรมอัน
งดงามเพื่อการพระราชพิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์
และออกมหาสมาคม มีดังนี้

พลับพลากาญจนาภิเษก ซึ่งมีลักษณะ
คล้ายคลึงกับพลับพลาเมื่อครั้งงานพระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖๐ พรรษาของพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจำลองรูปแบบจากพระ
มหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง เป็นอาคาร
จัตุรมุข มียอด ในส่วนยอดประกอบด้วยยอดชั้น
เชิงกลอน ๕ ชั้น ต่อด้วยองค์ระฆัง และชั้นหม ๓
ชั้น บั้วกลุ่ม ๕ ชั้น และปลียอด เหนือปลียอด
ปักพุ่มข้าวบิณฑ์

พลับพลาจัตุรมุขนี้ เป็นอาคารสำหรับ
ประกอบพระราชพิธีหลักในพระราชพิธีกาญจนา-
ภิเษก มีลักษณะโปร่ง กว้าง พื้นที่ทุกส่วนเป็น
ประโยชน์ต่อการใช้สอยตามพิธีการที่กำหนดขึ้น
และที่หน้าบันทั้งสี่ด้านของอาคาร จะประดับด้วย
ตราสัญลักษณ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี
การประดับตกแต่งอาคาร ได้เลือกสรรวัสดุ สี และ
ลวดลายอย่างเหมาะสม หลังคาเป็นสีเงิน ตัว
อาคารเป็นสีเทา สีแดง และสีทองลวดลายต่างๆ
ฉลุเป็นลายซ้อนไม้ ส่วนยอดหล่อด้วยเรซิน ทาสี
ทอง การตกแต่งรอบประตูทางเข้ามุขทั้ง ๔ ของ
พลับพลากาญจนาภิเษก ประดับตกแต่งด้วยลาย
ฉลุซ้อนไม้ เรียกว่า ลายสาหร่ายรวงผึ้ง ด้านข้าง
๒ ด้าน เรียกว่าลายคุหา ส่วนรายละเอียดของ
ประตูของที่ประทับพระอิริยาบถ ก็ถือเป็นงาน
ศิลปกรรมชิ้นเยี่ยมอีกงานหนึ่ง ทำเป็นลายฉลุ ฝัง
กระจก เรียกว่า ลายยา ด้านบนเป็นลายซ้อนไม้ที่
ละเอียดและงดงาม ส่วนฉากด้านข้างก็เป็นลายฉลุ
มีตราอุณาโลม ประดับอยู่ด้านบนทั้ง ๒ ข้าง ซ่อฟ้า
ที่ใช้ประดับหน้าบันทั้ง ๔ ด้าน จะมีทั้งหมด ๑๖
ซ่อฟ้า ลดหลั่นตามแต่ละชั้นของหลังคา ซึ่งเป็น
หลังคาซ้อน ๒ ชั้น มีขนาด ๒ ขนาด ขนาดเล็ก
จะมีความยาว ๒.๒๐ ซม. ขนาดใหญ่ ๒.๒๕ ซม.
แต่ละขนาดจะมีจำนวน ๘ ซ่อฟ้า

ในการประกอบพระราชพิธี พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินขึ้น
สู่พลับพลาด้านทิศตะวันตก ซึ่งจะเป็นห้องประทับ
พระอิริยาบถ แล้วจะเสด็จฯ ไปยังมุขด้านทิศใต้

เพื่อประกอบพิธีทางพุทธศาสนา หลังจากนั้น จะเสด็จพระราชดำเนินไปตามทางที่เชื่อมต่อระหว่างพลับพลาภิรมย์ เพื่อประกอบพิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์ มุขด้านทิศตะวันออก เป็นที่ประทับเพื่อทรงฟังการอ่านบวงสรวง แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินไปประทับมุขหน้าพลับพลาด้านทิศเหนือเพื่อรับการถวายพระพรชัย

พระมณฑปบวงสรวง ใช้สำหรับบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระมหากษัตริย์ในอดีต ลักษณะเป็นอาคารสี่เหลี่ยมจัตุรัส ๒ หลังลดหลั่นกัน ตั้งอยู่บนชั้นประทักษิณ มีขนาดกว้างยาวด้านละ ๔.๕๐ เมตร ประกอบด้วยเสาหลังละ ๔ ต้น รับหลังคาแบน หลังแรกยกสูงจากพื้นชั้นประทักษิณ ๐.๙๐ เมตร สำหรับทอดเครื่องนมัสการ หลังที่สองยกพื้นสูงจากหลังแรก ๐.๙๐ เมตร ใช้ตั้งเครื่องบวงสรวงสังเวย หลังนั้นบนหลังคาปักนพปฎลเศวตฉัตร รวมความสูงจากระดับพื้นดินถึงยอดฉัตร ๒๐.๙๔ เมตร เพื่อแสดงพระราชอิสริยยศพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ที่มุมชั้นประทักษิณปักฉัตรราชวัติ ๗ ชั้น มุมละ ๕ ต้นเป็นเขตปริมณฑล

ศาลาข้าราชการ ทั้งหมดจำนวน ๖ หลัง หลังใหญ่ ๑ หลัง กว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๖๖.๕๐

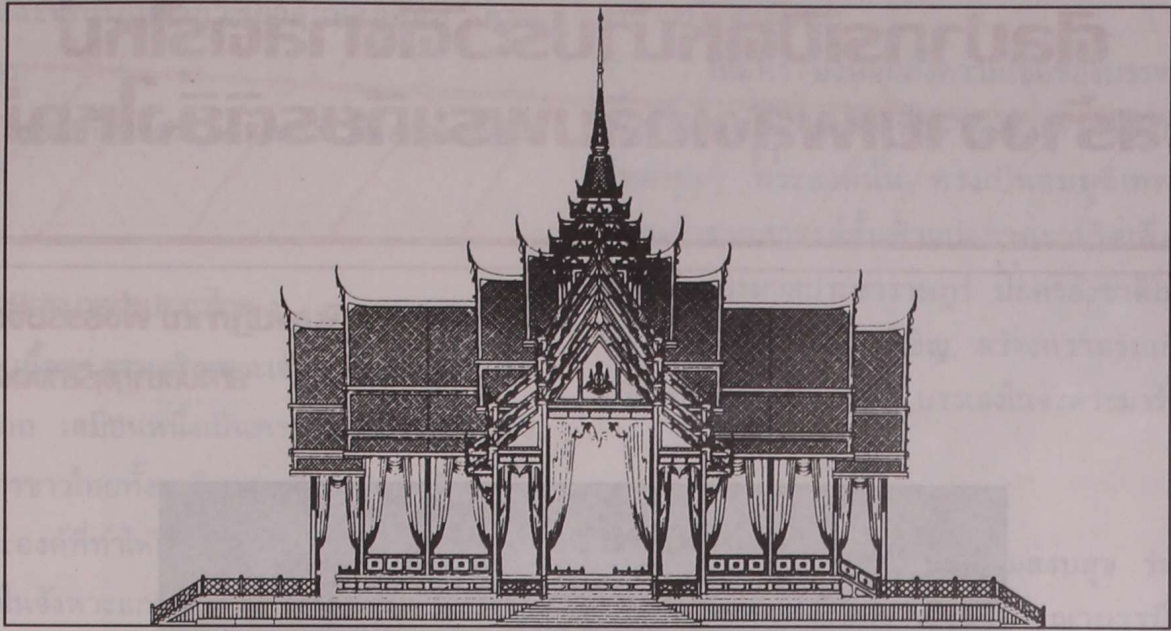
เมตร สูง ๖.๓๐ เมตร อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของสนามหลวง นอกจากนี้ยังมีศาลาข้าราชการหลังเล็กอีก ๕ หลัง มีขนาดกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๔๖ เมตร สูง ๖.๓๐ เมตร อาคาร ๒ หลังสร้างต่อจากศาลาข้าราชการหลังใหญ่ด้านทิศตะวันออกและทางด้านทิศตะวันตก ๓ หลัง แต่ละหลังมีมุข ๒ มุข ส่วนหลังใหญ่มี ๓ มุข รวมเนื้อที่อาคารทุกหลังแล้ว สามารถรองรับผู้เข้าเฝ้าได้ประมาณ ๖,๐๐๐ คน ลายที่หน้าบันของมุขศาลาข้าราชการนั้น จะเป็นลายซ้อนไม่เป็นรูปแจกันดอกไม้ ซึ่งเป็นเครื่องราชบรรณาการ หมายถึง เหล่าข้าราชการร่วมถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี

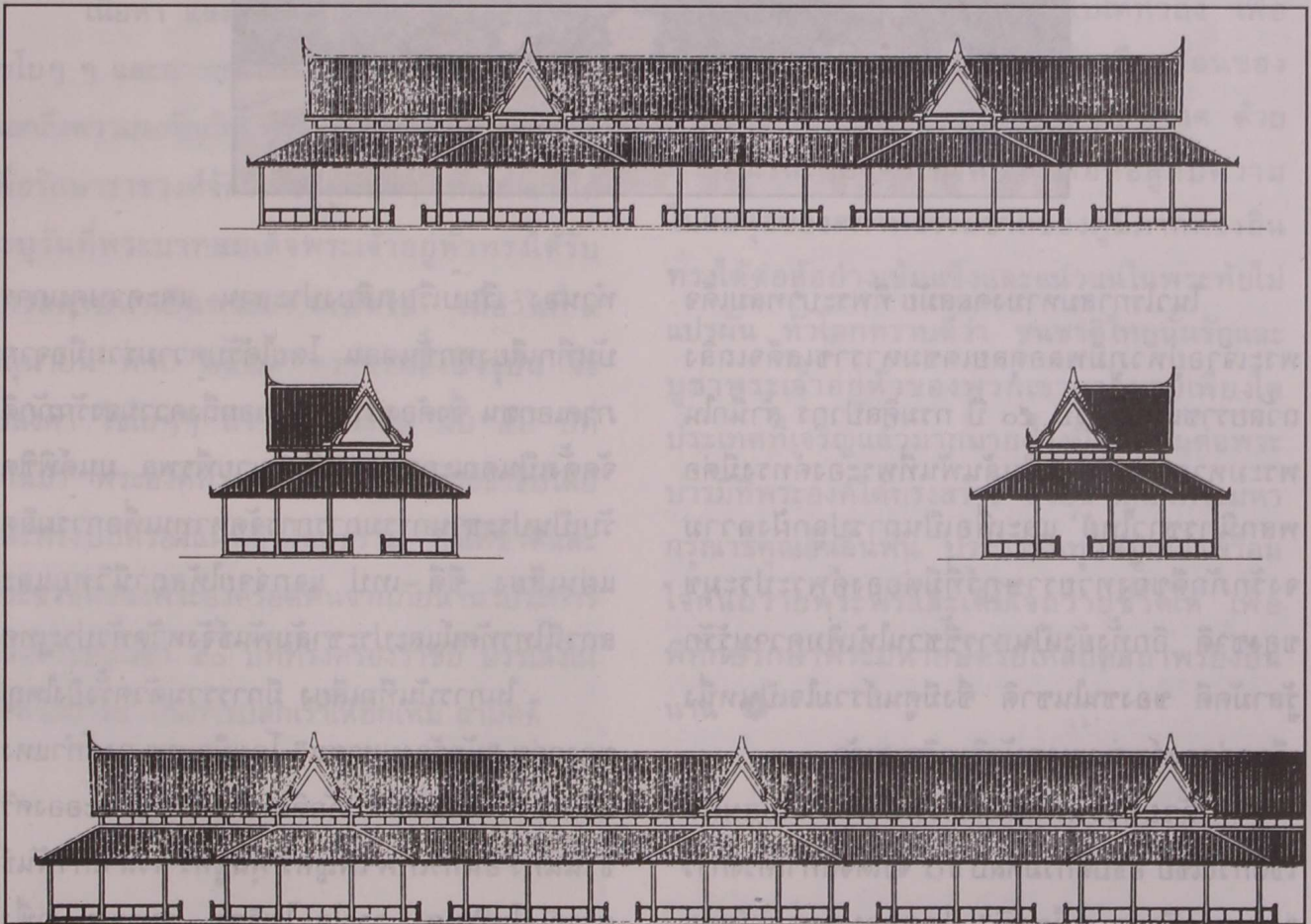
อาคารทุกหลังมีการติดตั้งผ้า幔สีครีมพิมพ์ลายสีทอง และบุพรม และมีการจัดภูมิทัศน์โดยรอบด้วยการปูพื้นคอนกรีตและประดับด้วยไม้ใบสลัสสี เพื่อความสวยงาม

มณฑลพระราชพิธีแห่งนี้จะเป็นประดิษฐานทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมทั้งงดงามยิ่งพลับพลากาญจนาภิเษกจะมีความงดงามประหนึ่งมหาปราสาทจากสรวงสวรรค์ ประดิษฐานให้เป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรชาวไทยและชาวต่างประเทศ

งานศิลป

พระที่นั่งกาญจนาภิเษก

ศาลาข้าราชการ

ศิลปากรเปิดหน้าประวัติศาสตร์ใหม่ สร้างงานเพลงเฉลิมพระเกียรติยิ่งใหญ่

พิมพ์ปฏิภาณ พึ่งธรรมจิตต์

สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์

ในวโรกาสมหามงคลสมัย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๕๐ ปี กรมศิลปากร สำนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่พระองค์ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย และเพื่อเป็นการปลุกฝังความจงรักภักดีของทวยราษฎร์ที่มีต่อองค์พระประมุขของชาติ อีกทั้งยังเป็นการชี้ชวนให้เพิ่มความรู้รักรู้สามัคคี ของชนในชาติ ซึ่งมีศูนย์รวมใจเป็นหนึ่งเดียวต่อองค์พระมหากษัตริยาธิราชเจ้า

ด้วยตระหนักในภาระหน้าที่ นายสมคิด โชติภวณิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร จึงได้จัดทำโครงการ “เพลงเฉลิมพระเกียรติ” โดยมอบหมายให้นายพิมพ์ปฏิภาณ พึ่งธรรมจิตต์ เป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้อง

ทำนอง เรียบเรียงเสียงประสาน และควบคุมการบันทึกเสียงทุกขั้นตอน โดยได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งต้องการแสดงออกถึงความจงรักภักดี จัดตั้งเป็นคณะกรรมการซึ่งมีนายพีรพล มนต์พิชิต รับเป็นประธานกรรมการจัดหาทุนเพื่อการผลิตแผ่นเสียง ซีดี เทป แจกจ่ายให้สถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์และประชาสัมพันธ์จังหวัดทั่วประเทศ

ในการบันทึกเสียง มีการรวมตัวครั้งยิ่งใหญ่ของกลุ่ม “นักร้องมหาชน” โดยมีสุเทพ วงศ์กำแหง นริศ อารี ทนงศักดิ์ ภักดีเทวา นิทัศน์ ละอองศรี ธานินทร์ อินทรเทพ เพ็ญศรี พุ่มชูศรี สวลี ผกาพันธุ์ ศรวณี โพธิเทศ ดาวใจ ไพจิตร อุมภาพร บัวผึ้ง จิตติมา เจือใจ ร่วมด้วยนักร้องจากกลุ่มดุริยางค์

สากลและนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

เพลงทั้งหมดมี ๔ เพลง มีชื่อและเนื้อหา ดังนี้

๑. พระบิตมรดาประชาไทย

เนื้อหา สรรเสริญพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ เสมือนหนึ่งเป็นพระบิตมรดา ของพสกนิกรชาวไทยทั้งชาติ กล่าวถึงพระบารมีของทั้งสองพระองค์ที่ทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขทั่วไทย บรรเลงในจังหวะแกรนด์มาร์ช (สโลว์มาร์ช) ลีลาสง่าผ่าเผย

๒. ไชโย บวงพระชนนีอมลภักดิ์

เนื้อหา แสดงความยินดี ปรีดา เปล่งเสียงไชโยๆ ๆ และถวายพระพรโดยพร้อมเพรียงกัน บ่งบอกถึงความจงรักภักดีพร้อมถวายชีวิตและวิญญาณเพื่อรักษาราชวงศ์จักรีให้อยู่คู่ดินฟ้า ท่อนกลางได้ระบุวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการสถาปนาเป็นพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ตราบจนถึงปัจจุบัน จึงเปล่งคำ ไชโยๆๆ ถวายพระพรชัย นับ ๕๐ ปีที่ผ่านมา พระองค์ทรงแนะนำแนวทางประชาธิปไตย และทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ทำให้ชาติและประชาชนของพระองค์รอดพ้นจากภัยนานาประการตลอดระยะเวลา ๕๐ ปีที่ทรงครองราชย์ บรรเลงในจังหวะมาร์ช เป็นการปลุกเร้าให้อีกheim สามัคคี

๓. มหาราษฎร

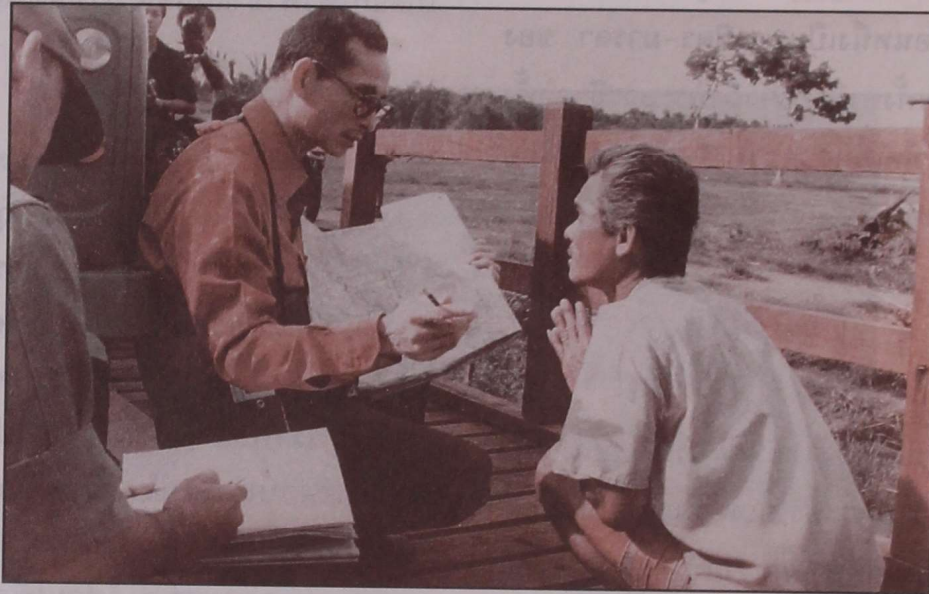
เนื้อหา บ่งบอกถึงความเชื่อของบรรพบุรุษชาติไทยแต่โบราณกาลที่ว่า พระมหากษัตริย์ของไทยทุกๆ พระองค์นั้น ทรงเป็นสมมุติเทพหรือเทพเจ้าจากสวรรค์ชั้นฟ้าแบ่งภาคมาเกิดเพื่อเป็นหลักชัยของมวลประชาราษฎร์ ปกครองชาติให้เกิดความสุขสงบสุข ดับทุกข์เข็ญ สร้างความร่มเย็นให้เกิดแก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน บรรเลงในจังหวะมาร์ช

๔. มาร์ช

เนื้อหา บรรยายถึงความสงบสุข ร่มเย็นของพสกนิกรที่ได้รับจากพระบุญญาบารมีของพระองค์ และกล่าวถึงพระราชภารกิจ ที่เกิดจากความห่วงใยต่อพสกนิกรของพระองค์ไม่ว่าใกล้-ไกล ในป่าดงดอน ไม่ว่าสภาพอากาศจะเป็นอย่างไร พระองค์ไม่เคยย่อท้อที่จะเสด็จไปให้ทั่วถึง เพื่อทรงรับทราบและแก้ไขปัญหาคอเค็ดร้อนของประชาชนทุกเผ่าพันธุ์ ที่อยู่ในสยามประเทศ ด้วยความมานะของพระองค์ท่านเพื่อต่อสู้กับความไม่สมดุลของสภาพธรรมชาติของภูมิภาคท้องถิ่น ทรงได้ต่อสู้อย่างเข้มแข็งและแน่วแน่ในพระทัยไม่แปรผัน ทัวโลกทราบดีว่า ชนชาติไทยนั้นรักและบูชาพระเจ้าอยู่หัวของพวกเขามากมายเพียงใด ประเทศที่เจริญแล้วมากมายต่างปีติชื่นชมต่อพระบารมีที่พระองค์ได้ทรงสร้าง ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น ประชาชนทุกหมู่เหล่าพร้อมใจกันถวายพระพรและเต็มใจถวายชีวิตให้ เพื่อพิทักษ์รักษาพระมหากษัตริย์ให้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน ❀

ไต้ร่มพระบารมี

สุรางรัตน์ บุขบรรณ

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์องค์ที่ ๙ ในราชวงศ์จักรี แห่งราชธานีกรุงเทพมหานคร ทรงมีพระราชดำรัสไว้ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ อันเป็นวันพระราชพิธีบรมราชาภิเษก นับแต่นั้นมา พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจหลายอย่าง หลายประการ อย่างไม่ทรงเหน็ดเหนื่อย แม้หยดพระเสโทจะไหลหลังเปียกไปทั่วพระวรกาย ยามเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในถิ่นทุรกันดาร แม้เบื้องพระพักตร์จะเป็นขุนเขาสูงใหญ่ ป่ารก้าง ที่เต็มไปด้วย

ด้วยสัตว์ป่านานาชนิด แต่ที่ใดที่พระองค์เสด็จไป ที่นั่นจะเป็นแหล่งชุมชน ที่จะใช้ทำมาหากินของราษฎรของพระองค์ในเวลาต่อมา

ความอยู่ดีกินดีของพสกนิกร คือแรงบันดาลใจที่จะทำให้ทรงงานอย่างไม่ทรงเหน็ดเหนื่อย ความทุกข์ร้อนของอาณาประชาราษฎร์ คือสิ่งสำคัญประการแรกที่จะทรงแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน มีทางใดที่จะทรงช่วยเหลือได้ มีทางใดที่จะให้ข้าราชการผู้แวดล้อมพระองค์ช่วยเหลือได้ มีแนวทางใดที่จะมีพระราชดำริให้ข้าราชการทำได้ เพื่อเป็นหนทางที่จะช่วยให้ราษฎรอยู่ดีมีสุข ก็ทรงมีพระบรมราชโองการให้ทุกคนกระทำ เพราะทรงมีพระราชดำรัสเสมอๆ ว่า “ถ้าประชาชนไม่มีความสุข ไม่มีความก้าวหน้า ประเทศก็จะอยู่ไม่ได้”

เพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อประชาชน ข้าราชการที่ทำหน้าที่เพื่อรัฐ ราชการซึ่งหมายถึง “การงานของพระมหากษัตริย์” ต่างตระหนักถึง กระแสพระราชดำริและพระบรมราโชวาทของ พระองค์ ที่จะต้องทำงานตามหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีจิตใจ ที่สุจริตและมุ่งมั่นต่อการทำงานเพื่อความสำเร็จ ไม่ ประมาท มีระเบียบในการทำงาน และมี สัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่าง ข้าราชการกับประชาชน อันเป็นหลักการสำคัญ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตลอดมา เพื่อ ความสงบสุขของบ้านเมือง เพื่อการรักษาชาติให้ ยืนยงมั่นคง เป็นหน้าที่ที่ทุกคนควรกระทำ ดังที่ ทรงมีพระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการ พลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน วันอาทิตย์ที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ใจความว่า “ในการ ปฏิบัติราชการนั้น ขอให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ อย่า นึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือผลประโยชน์ให้มากขอให้ ถือว่าการทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นทั้งรางวัลและ ประโยชน์อย่างประเสริฐ จะทำให้บ้านเมืองไทย ของเราอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง”

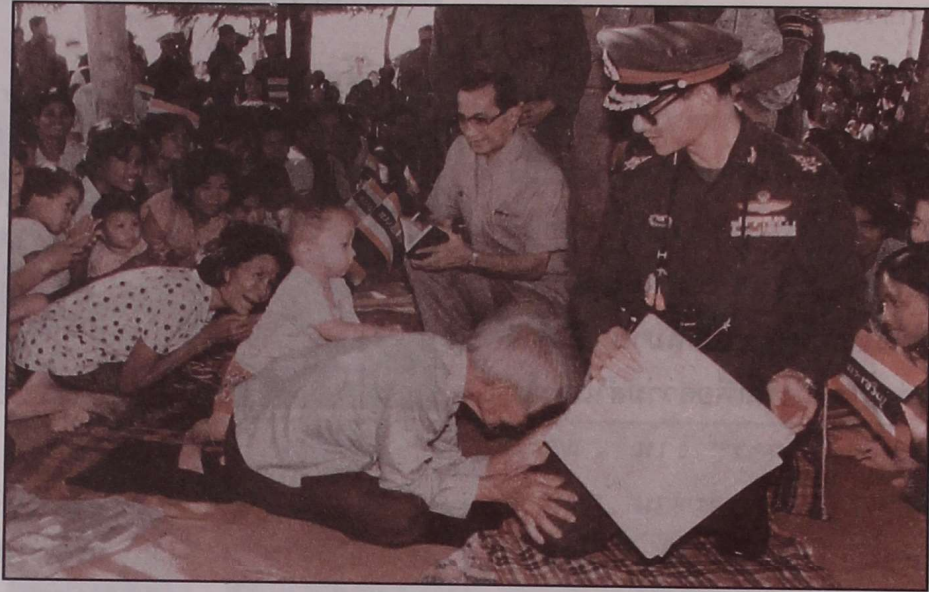
พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็น ผู้นำ ที่จะให้ข้าราชการปฏิบัติตามพระยุคลบาท ภายใต้อำนาจของพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ ๕๐ ปีที่ทรงครองราชย์ ทรงขจัดปัญหา บรรเทา

ทุกข์ ด้วยเหตุนี้โครงการในพระราชดำริหลาย โครงการเกิดขึ้น และครอบคลุมทุกเรื่องตั้งแต่ บัจจยี่สี่ที่เป็นเรื่องปากท้อง การทำกิน ไปจน กระทั่งโครงการทางการแพทย์ สาธารณสุข การ เกษตร การประมง การปศุสัตว์ การปฏิรูปที่ดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ การทำถนน และแม้กระทั่งเรื่อง เล็กๆ ท่านก็ทรงมีโครงการตามพระราชดำริ เช่น โครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนยากจน โครงการผลิตเกลือไอโอดีน แก้ปัญหาคอกพอกของ คนภาคเหนือและอีสาน ซึ่งในการจัดทำโครงการ พระราชดำริของพระองค์นั้น ทรงเริ่มโครงการด้วย พระราชทรัพย์ของพระองค์เอง ไม่เคยทรงขอของ บประมาณของแผ่นดิน จนมีผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเงินงบประมาณและเงินสมทบทุนโครงการ ตลอดมา ทั้งนี้พระองค์ทรงมีวิธีการขอความร่วมมือ จากประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ โดย ทรงคำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเมื่อข้าราชการรับสนองพระราชดำริของพระองค์ แล้ว ยังต้องตระหนักถึงประชาชนเป็นสำคัญ ดังที่ องค์พระผู้นำของประเทศทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ตลอดมา

นอกจากจะเป็นพระผู้ทรงบรรเทาทุกข์แก่ อาณาประชาราษฎร์แล้ว ยังทรงเป็นพระผู้นำความ สงบสุขมาสู่อาณาประชาราษฎร์อีกด้วย ดังที่ทรง แก้ไขเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองที่อยู่ในภาวะ

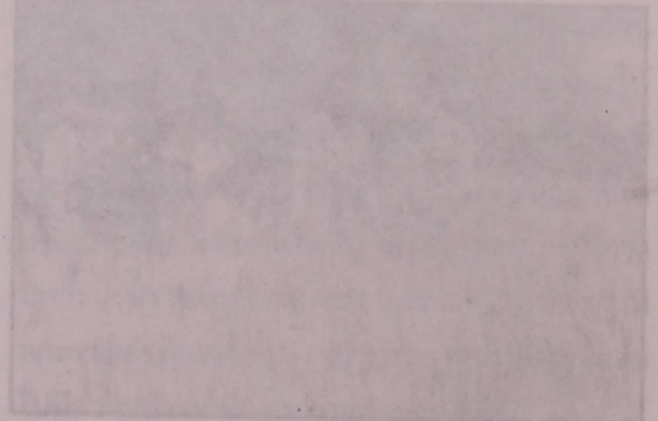

ตั้งเครือข่ายให้คลี่คลายไปในทางที่ดียิ่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ หรือวันที่ ๑๘-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ กระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานให้เป็นข้อคิดที่ทรงให้คำนึงถึงประชาชน และประเทศชาติเป็นหลัก ทำให้ทุกอย่างกลับสู่สภาพปกติได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้จะไม่ทรงมีกำลังพลทั้งกองทัพ หรืออาวุธอยู่ในพระหัตถ์ แต่พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ประชาชนผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

ด้วยระยะเวลากว่า ๗๐๐ ปีที่สถาบันกษัตริย์ยืนยงคู่กับประเทศไทย ด้วยระยะเวลากว่า ๒๐๐ ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แม้ว่าจะทรงดำรงพระราชอำนาจสูงสุดในประเทศ แต่พระราชกรณียกิจที่ทรง

บำเพ็ญมาถึง ๕๐ ปี ในรัชกาลนั้น ยึดถือประโยชน์และสุข ของประชาชนชาวไทยเป็นเป้าหมาย พระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** จึงเป็นนโยบายที่สั้นที่สุด แต่มีความหมายที่สุด และเป็นนโยบายที่มีวิธีดำเนินการที่ยากที่สุดด้วย

ได้ร่วมพระบารมีที่ทรงเป็นประมุขของชาวไทยทั้งประเทศ ทรงแผ่อาณาเขตแห่งความร่มเย็นสู่ปวงชนชาวไทย ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยเป็นอาณาจักรแห่งความสงบร่มเย็นเสมอมา ❀

แนะนำผู้บริหาร

งานเผยแพร่

สารกรมศิลปากร ฉบับประจำเดือนมิถุนายนนี้ ขอแนะนำให้อัปเดต ผู้บริหารของกองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีการแบ่งงานภายในออกเป็นฝ่าย ๔ ฝ่าย และ งาน ๑ งาน ดังนี้

นายนิมิตร บุญศรี

เกิด ๑๘ สิงหาคม ๒๔๘๒ ภูมิลำเนาเดิม กรุงเทพมหานคร

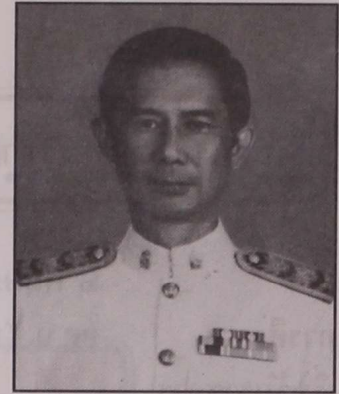
การศึกษา ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพาณิชยศาสตร์

การทำงาน

พ.ศ. ๒๕๑๔

- นักวิเคราะห์งานบุคคลตรี สำนักงาน ก.พ.
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๕ สำนักงาน ก.พ.
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๖ สำนักงาน ก.พ.
- บุคลากร ๗ ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมศิลปากร
- ผู้อำนวยการกอง (บุคลากร ๗) กองการเจ้าหน้าที่ กรมศิลปากร

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกอง กองการเจ้าหน้าที่

ม.ล. รัชณี ชยางกูร

ภูมิลำเนาเดิม กรุงเทพมหานคร

การศึกษา บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเอก การบริหารงานบุคคล

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่

แนะนำผู้บริหาร

นางดวงพร รักนพวาร

เกิด ๑๘ สิงหาคม ๒๔๙๓ ภูมิลำเนาเดิม กรุงเทพมหานคร
การศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอก สังคมศาสตร์
เริ่มรับราชการ อาจารย์ ๑ ระดับ ๓ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ กองศิลป-ศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ กองการเจ้าหน้าที่

นายไพโรจน์ ทวีชาโรดม

เกิด ๒ พฤษภาคม ๒๔๘๖
การศึกษา ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป สาขาการบริหารงานบุคคล)
เริ่มรับราชการ ๓๑ ต.ค. ๒๕๓๖ ตำแหน่งเสมียนพนักงาน กองระเบียบข้าราชการ สำนักงาน ก.พ.
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายอัตรากำลังและระบบงาน กองการเจ้าหน้าที่

นางอรุณ ลีนียม

เกิด ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔
การศึกษา กศ.บ.
เริ่มรับราชการ ๘ ก.ค. ๒๕๑๗ ตำแหน่ง เสมียนพนักงาน
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคคล

นางยุพา ภูมาศวิน

เกิด ๓ กรกฎาคม ๒๔๙๙
การศึกษา ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (บัญชี)
เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
สถานที่ทำงาน งานธุรการ กองการเจ้าหน้าที่ กรมศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕ หัวหน้างานธุรการ

โล่ชิงช้า (ต่อจากหน้า ๒๔)

พิธีตรียัมปวายตรีปวาย หรือพิธีโล่ชิงช้า เป็นพิธีโบราณที่ได้มีการฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งหลังจากที่มีการสูญหายไปด้วยกาลเวลา เนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ซึ่งชาวไทยทั่วประเทศถือเป็นโอกาสอันเป็นมหามงคลอย่างสูงสุด ในการร่วมมือร่วมใจกันเพื่อฉลองวโรกาสสำคัญนี้ ❀

ขุ้มเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

งานเพียร

ขุ้มเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยขุ้ม ๗ ขุ้ม แต่ละขุ้มจะแสดงสิ่งที่เป็นมงคลแต่ละอย่างที่จักรพรรดิจะพึงได้ครอบครอง รวม ๗ ประการ เรียงตามลำดับการได้มาดังนี้

จักรรัตน (จักรแก้ว) หัตถิรัตน (ข้างแก้ว) อัสวรัตน (ม้าแก้ว) มณีรัตน (มณีแก้ว) อิตถิรัตน (นางแก้ว) คหปติรัตน (ขุนคลังแก้ว) ปรีณายก-รัตน (ขุนพลแก้ว)

คติความเชื่อเรื่องจักรพรรดินี้ เราได้รับอิทธิพลมาจากคติของพวกพราหมณ์ ซึ่งทางพุทธศาสนาก็รับเอาคตินี้มาอีกทอดหนึ่ง กล่าวคือ ในศาสนาพราหมณ์นั้น จักรพรรดิคือกษัตริย์นักรบผู้แกร่งกล้าและทรงอำนาจยิ่งใหญ่ สามารถปราบพระราชอื่นๆ ได้ทั่วจักรวาล แต่ทางพุทธศาสนาพระมหากษัตริย์ที่จะเป็นจักรพรรดิได้นั้น จักต้องมีธรรม ๘ เป็นอาวุธ (ธรรมจักร) คือ มีคุณธรรมอันประกอบด้วยทศพิธราชธรรม (ธรรมของพระราช ๑๐ ประการ) เป็นหลัก เกี่ยวกับเรื่องนี้ มีปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “พระมหากษัตริย์ที่ดีเลิศนั้น เมื่อได้ทรงประพฤติตามทศพิธราชธรรมแล้ว ก็จักได้ชื่อว่า พระมหากษัตริย์ผู้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมสมควรได้รับยกย่องเป็นจักรพรรดิ”

จักรรัตน

เหตุที่จักรพรรดิทรงได้ครอบครองจักรแก้วหรือจักรรัตนเป็นลำดับแรก มีเรื่องเล่าไว้ใน

ขุ้มจักรรัตน (จักรแก้ว)

พระไตรปิฎก โดยย่อดังนี้

“วันหนึ่ง จักรพรรดิซึ่งเพิ่งสืบราชบัลลังก์ต่อจากพระราชบิดาได้ทรงพบพระธรรมจักรหมุนไปทางทิศตะวันออกเป็นทิศแรก แล้วจึงหมุนต่อไปเรื่อยๆ จนทั่วจักรวาล จักรพรรดิพร้อมด้วยกองทัพก็ทรงติดตามพระธรรมจักรนี้ไป ที่ใดก็ตามที่พระธรรมจักรหยุด จักรพรรดิผู้ชนะก็จะทรงหยุดพักอยู่ ณ ที่นั้นพร้อมด้วยจำนวนไพร่พลอันมากเป็นสี่เท่า พระราชาที่ทรงเป็นอริราชศัตรูในดินแดนเหล่านั้นก็เข้ามาสวามิภักดิ์” จักรพรรดิก็จะพระราชทานธรรมะว่าด้วยจริยาวัตรของผู้ปกครอง ให้บรรดาพระราชเหล่านั้นฟัง

หัตถิรัตน

หลังจากได้จักรรัตนเป็นราชสมบัติแล้ว หัตถิรัตนก็ตามมาเป็นอันดับที่ ๒ ข้างแก้วที่จะ

ชวนรู้

ซุ้มหัตถ์วัดตะนะ (ข้างแก้ว)

มาเป็นพาหนะของจักรพรรดินั้น มาจากข้าง ๒ ตระกูล คือ จั๊กหันต์และอุโบสถ ลักษณะข้างทั้ง ๒ ตระกูลนี้ มีกายเป็นสีขาวงาม ตีนแดงดังตะวัน แรกออก มีลักษณะเท้า ๔ แห่ง ดูงามดังสร้างปั้น มีวงแดงดังดอกบัวแดง นี่คือ ข้างแก้วในไตรภูมิฯ

อัครวัดตะนะ

ซุ้มอัครวัดตะนะ (ม้าแก้ว)

พอได้ข้างแก้วเป็นราชพาหนะแล้ว ม้าแก้ว ก็มาสู่จักรพรรดิเป็นลำดับต่อไป ม้าแก้วนี้เป็นม้า ตระกูลสินธพ ชื่อ ม้าพลาก กายมีลักษณะดัง สีเมฆ และสีหมอก ทั้งยังมีสีเขียวดังสายฟ้าแลบ (คงหมายถึงเป็นสีขาวมันจนมีสีอื่นสะท้อนให้เห็น ดังคำที่บรรยายไว้) มีกีบเท้าทั้ง ๔ และหน้าผาก

แดงดั่งน้ำครั่ง สันหลังขาวงามเกลี้ยง ขนหัวดำมัน งามดังคอกกา มีเส้นผมคอขาวออดังไส้หญ้าปล้อง มาเรียงกัน

ในมหาสุทธานสูตร กล่าวถึงลักษณะม้า แก้วว่า

“ม้าแก้วได้ปรากฏขึ้นแก่พระเจ้ามหาสุทธานะ เป็นม้าชื่อ วลาหก สีขาวล้วน ศรีษะดำเหมือนกา มีผมเป็นพวงเหมือนหญ้าปล้อง”

ม้าแก้วมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับข้างแก้ว คือ เหาะเหินเดินอากาศได้ และพาจักรพรรดิไปเที่ยว ชมจักรวาลได้

มณีรัตนะ

ซุ้มมณีรัตนะ (มณีแก้ว)

เมื่อม้าแก้วมาสู่จักรพรรดิแล้ว มณีรัตนะ ก็ตามม้าแก้วมาเป็นลำดับต่อไป แก้วมณีโชตินี้ มีลักษณะเป็นแก้วไพฑูรย์ (เป็นสีเหลืองแกมเขียว หรือสีน้ำตาลเทา มีน้ำเป็นสายรุ่งกลอกกลิ้งไปมา) มีสัณฐาน ๘ เหลี่ยม) มีแสงส่องสว่างได้ตลอดเวลา กลางวัน ส่องไปในรัศมี ๔๐๐ เส้น

อิตถิรัตนะ

เมื่อจักรพรรดิได้แก้วมณีแล้ว นางแก้วก็ บังเกิดขึ้น เพื่อคู่บุญบรมจักรพรรดิ ด้วยอาณภาพ

ซุ้มอิตถีรัตนะ (นางแก้ว)

แห่งบุญญาธิการ นางแก้วพระองค์นี้จึงพระรูปพระโฉมงามนัก ช้ำยังมีรัศมีพระฉายออกจากกายได้ไกลถึง ๑๒ ศอก กายนั้นก็ปราศจากไผ่ผาราคี อ่อนละมุนดูนุ่นหรือสำลี และมีเบญจกัลยาณี ๕ ประการเป็นคุณสมบัติ

คหปติรัตนะ

หรือ ขุนคลังแก้ว เป็นรัตนะอีกดวงหนึ่งของจักรพรรดิที่เป็นลำดับต่อมา ขุนคลังแก้วนี้มีโภคทรัพย์มหาศาล เป็นผู้มั่งคั่ง หูทิพย์ ตาทิพย์ สามารถมองเห็นแก้วแหวนเงินทองในแผ่นดินได้ลึกถึง ๑,๒๐๐ เส้น (๓ โยชน์) จักรพรรดิต้องการสมบัติใด ขุนคลังแก้วก็จัดหามาให้ได้ทุกครั้งไป

ซุ้มคหปติรัตนะ (ขุนคลังแก้ว)

ปรีณายกรัตนะ

เมื่อขุนคลังแก้วหรือคหปติรัตนะบังเกิดขึ้นแล้ว ขุนพลแก้วก็บังเกิดคู่บุญบรมจักรพรรดิเป็นลำดับต่อไป ขุนพลแก้วนี้ก็คือ พระราชโอรสผู้ยิ่งใหญ่แห่งบรมจักรพรรดินั่นเอง ขุนพลแก้วนี้มีปัญญาเฉลียวฉลาด หลักแหลมว่องไว และสามารถหยั่งรู้จิตผู้อื่นในพื้นที่ที่ห่างไกลออกไปถึง ๑๒ โยชน์ เรียกว่าใครคิดร้ายก็จะทรงทราบและปราบปรามจนราบคาบ ใครคิดดีสวามิภักดิ์จักรพรรดิ ก็จะสรรเสริญยกย่อง ขุนพลแก้วนี้จะทำราชกิจสนองพระเดชพระคุณมิให้ขุนข้องเคืองพระอารมณ์สมเด็จพระบรมจักรพรรดิเลย ❀

โล้ชิงช้า

งานเพชฌัญญ์

พิธีโล้ชิงช้า หรือพิธีตรียัมปวายตรีปวาย เป็นพระราชพิธีหนึ่งในพระราชพิธีสิบสองเดือน ที่กระทำกันในเดือนยี่ เป็นพิธีสำคัญของศาสนาพราหมณ์ คือเป็นพิธีขึ้นปีใหม่ของพราหมณ์ จัดเป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่มากพิธีหนึ่ง คนไทยมีความผูกพันกับศาสนาพราหมณ์มาช้านาน แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่นับถือพุทธศาสนาก็ตาม ตามลัทธิทางศาสนาพราหมณ์นั้นถือว่าพระเจ้าอยู่หัวเป็นองค์อวตารของพระนารายณ์ พระราชพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์จึงมีพิธีพราหมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะแสดงถึงความขลัง พิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีโสกันต์ พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา หรือพระราชพิธีอื่นๆ ก็จะมีพราหมณ์เข้ามาเป็นผู้ประกอบพิธี

พิธีตรียัมปวายตรีปวายนี้ ตามลักษณะของพิธีจะแยกเป็น ๒ อย่าง คือพิธีตรียัมปวาย เป็นพิธีเกี่ยวกับพระอิศวร และพิธีตรีปวาย เป็นพิธีเกี่ยวกับพระนารายณ์ พิธีโล้ชิงช้ากระทำมาตั้งแต่สมัยใดไม่ทราบแน่ชัด กล่าวกันว่ามีการมาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมัยสุโขทัย บางตำราก็ว่า เริ่มในสมัยอู่ทอง โดยเริ่มกระทำกันที่เมืองนครศรีธรรมราช ในขั้นแรกๆ ไม่เป็นงานที่ใหญ่โตนัก จนกระทั่งการนับถือไสยศาสตร์รุ่งเรืองในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ จึงมีพิธีใหญ่โตขึ้นเรื่อยๆ พิธีตรียัมปวายตรีปวายหรือพิธีปีใหม่ของพราหมณ์ ถือกันว่าพระอิศวรจะเสด็จลงมาเยี่ยมโลก ๑๐ วัน คือตั้งแต่วันขึ้น ๗ ค่ำ เดือนยี่ ไปจนถึงวันแรม ๑ ค่ำ จึงเสด็จกลับ และพระนารายณ์จะ

เสด็จลงมาเยี่ยมโลก ๕ วัน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือนยี่ ไปจนถึงวันแรม ๕ ค่ำ จึงเสด็จกลับ พิธีตรียัมปวายตรีปวายเป็นพิธีต่อเนื่องกัน ๑๕ วัน มีการแต่งตั้งข้าราชการผู้ใหญ่เป็นประธานในพิธี เรียกว่า พระยาอินชิ่งช้า ในการต้อนรับพระอิศวร และพระนารายณ์ มีการปลุกปะรำแขวนกระดาน ชิ่งช้า ตั้งเสาดูเงิน แขวนกระดานและมีเชือกเส้นใหญ่ผูกกระดานติดไว้กับเสาชิงช้า ในสมัยอยุธยา เสนาบดีกรมนาได้รับสมมติให้เป็นพระอิศวร แห่งที่พราหมณ์โหนดชิงช้า ในสมัยรัตนโกสินทร์ เสนาบดีกระทรวงเกษตรได้รับสมมติเป็นพระอิศวร จนกระทั่งรัชกาลที่ ๔ จึงมีการกำหนดเป็นแบบแผนว่า ข้าราชการผู้ใหญ่ที่ได้รับพระราชทานพานทองเปลี่ยนกันเป็นพระยาอินชิ่งช้าปีละคน

การโล้ชิงช้ากระทำกันตั้งแต่วันขึ้น ๗ ค่ำ เดือนยี่ ถึงวันขึ้น ๙ ค่ำ ชาวบ้านมักเรียกกันว่า “๗ ค่ำถีบเข้า ๘ ค่ำถีบเย็น” จัดเป็นงานพิธีที่เอิกเกริกมโหฬารมีกระบวนแห่รับและส่งพระอิศวร และพระนารายณ์ แต่ในการรับพระนารายณ์นั้นกระทำกันอย่างเรียบง่าย ว่ากันว่า พระนารายณ์ไม่โปรดพิธีครึกครื้น ในการโล้ชิงช้าใช้พราหมณ์นาพิวันโล้ชิงช้ากระดานละ ๔ คน ๓ กระดาน มีเสาไม้ไผ่ปลายผูกดูเงินปักไว้ กระดานแรก ๓ ตำลึง กระดานที่สอง ๑๐ บาท กระดานที่สาม ๒ ตำลึง นาพิวันแรก ขึ้นไปถวายเป็นบังคม แล้วนั่งโล้ไปจนชิงช้าโยนแรงจึงลุกขึ้นยืน คนหน้าคอยคาบเงิน คนหลังคอยแก้ท้ายให้ตรงเสาเงิน ครั้นโล้ชิงช้าเสร็จ ๓ กระดานแล้ว พราหมณ์นาพิวันทั้ง ๑๒ คน ไปรำเชนนงสาดน้ำกันครบ ๓ เชนนง ตรงใกล้ปะรำที่พระยานั่ง เสร็จแล้วตั้งกระบวนแห่กลับ พิธีโล้ชิงช้ามีติดต่อมาจนถึงรัชกาลที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๗๘ ก็ยกเลิกไป เพราะเป็นช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ประเทศไทยในช่วงนั้นไม่มีความมั่นคงในท้องพระ

คลัง ประกอบกับเป็นช่วงที่เพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงเป็นปีสุดท้ายที่มีการโล้ชิงช้า

สำหรับเสาชิงช้านั้น สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดฯ ให้สร้างขึ้นตามคำกราบทูลขอของพราหมณ์นาพิวันชาวเมืองสุโขทัยชื่อพระครูสิทธิชัย (กระต่าย) การสร้างเสาชิงช้า สร้างขึ้นเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๓๒๗ บริเวณโรงแกสก่อนไปทางทิศเหนือ และได้ย้ายมาบริเวณหน้าวัดสุทัศน์ (ที่ตั้งปัจจุบัน) ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้รับการบูรณะซ่อมแซมหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ เกิดฟ้าผ่าลงบนยอดเสาชิงช้าใน พ.ศ. ๒๓๖๑ สมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อย้ายที่ตั้ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ก็ได้ยกพื้นขึ้น เป็นแท่นก่ออิฐถือปูนและปักเสาโคนสี่มุมไว้ ในสมัยรัชกาลที่ ๖ มีการบูรณะอีกครั้ง ซึ่งบริษัทค้าไม้หลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ ได้อุทิศซุงไม้ เพื่อการบูรณะ การซ่อมแซมครั้งนี้สำเร็จเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๖๓ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ เกิดไฟไหม้เสาชิงช้า เนื่องจากมีผู้จุดธูปกราบไหว้จนเกิดไฟคุ้ไหม้เสาขึ้น รัฐบาลมีดำริจะรื้อถอน แต่มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์มากจึงระงับไว้ และได้ซ่อมแซมประทั่งไว้ชั่วคราวจนปี พ.ศ. ๒๕๑๓ สภาพของเสาชำรุดทรุดโทรมมากต้องบูรณะโดยเปลี่ยนเสาใหม่แต่รักษาลักษณะเดิมไว้ทุกประการ และได้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๑๕

เสาชิงช้าในปัจจุบัน มีความสูงจากพื้นถนนถึงยอด ๒๑ เมตร ๑๕ ซม. สูงจากพื้นถนนถึงฐาน ๗๕ ซม. สูงจากพื้นฐานถึงคาน ๑๘ เมตร ๗๐ ซม. สูงจากคานถึงยอดกระจิง ๑ เมตร ๗๐ ซม. ระหว่างปลายเสาทั้งสองห่างกัน ๔ เมตร ๕ ซม. ระหว่างโคนเสาห่างกัน ๕ เมตร ๗๐ ซม.

(อ่านต่อหน้า ๑๙)

๑. พระราชอาสน์มีท้าวแขน	๒ คงค์
๒. พระราชอาสน์จักรี (ไม่มีท้าวแขน)	๒ คงค์
๓. โต๊ะทอง ทอดข้างพระที่นั่ง	๔ ที่
๔. พระเขนยพิง (ตราครุฑ)	๒ คงค์
๕. ชุดอาภรณ์ภักดิ์	๑๖ ผืน

ชุดอาภรณ์ภักดิ์ ๑๖ ผืน ประกอบด้วย ชุดพระสุจาทน์ ผ้าปูโต๊ะเตียง พรม และผ้าคลุมพระราชอาสน์

พระราชอาสน์แบบที่ ๑ พระราชอาสน์ที่มีท้าวแขน สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถประทับ เป็นพระเก้าอี้ขนาดใหญ่แกะสลักด้วยไม้สักทองทั้งองค์ ลวดลายเป็นแบบยุโรป อิตาลี ปิดทองทั้งองค์ ที่ประทับบุหวม พระสุวรรณปฤษฎางค์บุหวมสีทอง มีพระเขนยหุ้มผ้าไหมสีเหลือง ตรงกลางปักตราครุฑพ่าห์ด้วยไหมสีแดงเข้มทั้งสององค์ หุ้มเหนือพระสุวรรณปฤษฎางค์ มีตรากาญจนาภิเษกแกะสลักไม้ปิดทอง

พระราชอาสน์แบบที่ ๒ พระราชอาสน์ไม่มีท้าวแขน สำหรับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ มีลักษณะคล้ายพระราชอาสน์ ๒ คงค์แรก แต่ขนาดเล็กกว่า มีพระกระดานพิงหรือพระสุวรรณปฤษฎางค์บุหวมสีทองเช่นเดียวกัน

โต๊ะทองตั้งเครื่องพระสุธารส เป็นโต๊ะทองสี่ขาแกะสลักด้วยไม้สักทอง ปิดทองทั้งโต๊ะ รูปทรงสี่เหลี่ยม ตัดมุมเขาสั้น พนักโต๊ะเป็นลายยุโรป อิตาลี ขาโค้งเขาสั้นลวดล้นขา

พระสุจาทน์คือผ้าปูลาดรองพระราชอาสน์โดยมีผ้าเยียรบับฉีกชั้นหนึ่งสำหรับปูลาดรองรับพระราชอาสน์ทั้ง ๔ คงค์ สร้างจำนวน ๔ ชุด

พระราชอาสน์ที่รัฐบาลสร้างถวายเป็นเครื่องหมายถึงแสดงความจงรักภักดีที่ประชาชนมีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อปวงชนชาวไทย

พระราชอาสน์

ในโอกาสเฉลิมฉลองกาญจนาภิเษก ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ ๕๐ ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งนับเป็นเวลาที่ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในโลก

ในโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการจัดทำของที่ระลึกทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้จัดทำพระราชอาสน์มีลักษณะเป็นพระเก้าอี้ เป็นของที่ระลึกทูลเกล้าฯ ถวาย โดยจัดทำ ๔ องค์ พนักงานจัดทำเป็นตราสัญลักษณ์พระราชพิธีกาญจนาภิเษก พระเก้าอี้ ๔ องค์ แยกเป็นพระเก้าอี้มีที่วางพระกร ๒ องค์ และไม่มีที่วางพระกร ๒ องค์

พระราชอาสน์ออกแบบโดยช่างของกรมศิลปากร โดยยึดแบบเดิมที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลัก ขนาดเท่าเดิม เปลี่ยนตราพระมหากษัตริย์เป็นตราสัญลักษณ์ฯ สลักไม้ปิดทองที่บั้งองค์ เบาะพนักงานเป็นผ้าสีทอง พระราชอาสน์และชุดอาภรณ์ภัณฑ์ประกอบด้วย